

Čas pomladi, čas mladosti

V ozelenelih vejah, v račkah, ki počivajo na bregu, celo v starem žlebu lahko mlade, neobremenjene oči z umetniško žilico najdejo hrano za svoj objektiv. Nataša Medved s stiške gimnazije, na kateri se sicer lahko pohvalijo z izredno razvejanimi izvenšolskimi dejavnostmi pa tudi z likovnimi talenti, že nekaj časa dokazuje, da je fotografski aparat zanjo ravno pravo izrazno sredstvo. Ob 40-letnici gimnazije je bilo na razstavi nekaj njenih zelo uspešnih fotografij stiškega samostana, mi pa jo tukaj predstavljamo skozi njeno doživljanje pomladne okolice.

MLADI SO NAJBOLJ VNETI BOJEVNIKI ZA OKOLJE

Misli globalno – deluj lokalno

Kot je zapisala **Andreja Omahen** iz 8. B OŠ Louis Adamič, morda marsikdo, ki se pelje po Adamičevi in se mu pogled ustavi na stari šoli, pomisli, ali se v njej sploh kaj dogaja. Andreja pa z zadoščanjem ugotavlja, da so učitelji in učenci marsikaj spremenili, tako tudi naravoslovne dneve. Veliko zahvalo izreka g. Artačevi, ki je dijake opogumljala in je bila na koncu z njihovim delom tudi zadovoljna.

Želeli smo narediti nekaj posebnega, boljsega, piše Andreja. Odločili so se za naravoslovni dan v treh delih. Ker so majhna šola z le dvema osmima razredoma, se med seboj dobro poznajo in tudi pri učiteljih vedno najdejo pomoč. Naravoslovne dneve so posvetili varstvu okolja pod geslom »Misli globalno – deluj lokalno«. Vsak učenec se je odločil za temo, ki ga je najbolj zanimala in tako je iz obeh razredov nastalo osem tematskih skupin.

Fotografi so pod vodstvom g. Mejača fotografirali divja odlagališča, ki sta jih Grosuplje in njegova bližnja okolica polna. Čeprav so bili sprva sicer namenjeni fotografirati najlepše dele Grosuplje, jih je dejstvo, da ima vsaka medalja dve plati, pripeljalo tako daleč, piše Andreja, da so na koncu ob svojih odkritjih ogorčeni

sploh pozabili, da je kje še kakšna lepa stvar. Zadnji dan so izdelali fotografije, ki so dokazovale, v kakšnem okolju živimo. Njihova ugotovitev: »Center Grosuplja ni tako nesnažen kot je okolica. Zato učenci opozarjamo, da vsak, ki okolje onesnažuje, vsaj malo premisli, kam bo odpeljal odpadke in neuporaben štedilnik, pregoren televizor... Pojdite samo v najbližji gozd. Že samo tam bi lahko nabrali odpadkov za celo skladišče!

Akvarij iz odpadkov

Kemiki, matematiki in fiziki so se ukvarjali z vse bolj onesnaženo in osiromašeno Grosupeljščico. Vas smem vprašati, kje operete svoj avto, opominja Andreja v svojem prispevku. Učenci so izmerili kislost vode, hitrost pretoka, naredili slike prereza struge in širine vode. Ugotovili so, da se Grosupeljščica spreminja v nadvse umazan potok, ne pa v reko, ki bi nam bila lahko v ponos. Ptice zagotovo ne bodo gnezdile na smetišču in ribe nočejo plavati v bencinu, opozarjajo dijaki.

Likovniki so pod vodstvom g. Benedik ustvarjali v šoli. Iz odpadnih steklenic so napravili prave mojstrovine. Očitno je

vsako stvar s pridnimi rokami mogoče dobro izkoristiti, če je poleg le malo domišljije in dobre volje. Naredili so akvarij, ki je zgovorno pričal o naši sedanjosti: reka, riba, pločevinke, papirčki... Bo katero živo bitje preživel v tej nesnagi, se sprašujejo otroci. Na koncu so likovniki predlagali, naj bi v kraju namestili več zabojnikov za različne vrste odpadkov.

Biologi so s pomočjo g. Planinšek raziskovali vpliv regulacije rek na življenje v njih in iskali lišaje, ki so zgovorno pričevalci onesnaženosti zraka. Da ne boste mislili, da je Grosuplje čisto, piše Andreja Omahen in se sprašuje, ali bi Grosupeljščanom padla krona z glave, če bi šli kdaj pa kdaj peš do trgovine namesto z avtomobilom. Marsikaj bi bilo potem tudi z zrakom, ki ga dihamo, drugače. Biologi so zadnji dan naravoslovnih dni pripravili razstavo tistega, kar je še ostalo v naših vodah. Pogled na nekaj žalostno premikajočih se bitij, ki so plavala v vodi, je bil vse prej kot vesel!

Spremenimo ta svet!

Literati so svoja mesta zavzeli v knjižnici, kjer jim je po-

magala ga. Križmanova. Odpravili pa so se tudi na teren. Napravili so anketo o uporabi ekoloških čistil in v angleških revijah prebrali, kaj počne na polju varovanja okolja mladina drugje po svetu. Nastali sta celo dve čudoviti pesmici v angleščini. Njun pomen je bil jasen: morali bomo spremeniti svet okoli nas, če bomo hoteli živeti! Zato so tudi sami zavahali rokave in napisali nekaj pisem občinski upravi, ki tudi ni čisto nedolžna pri tem, da živimo v okolju, kakršno pač je. Upajmo, da so prišla v prave roke.

Medtem je spet druge učenec privabila čistilna naprava in tretje kanalizacija. Ogleдали so si načrte, ugotavljali, koliko hiš je priključenih in koliko onesnaženih voda še vedno pride v reko. Nihče ni mogel ploskati, ko smo poslušali njihovo poročilo, pravi Andreja.

Pa bi še radi v Evropo!

Čistil pa nikjer

Ostala so še čistila. Tudi v tej skupini so učenci delali povsem samostojno. Obiskali so trgovine v Grosuplju in morali ugotoviti, da je čistil brez fosfatov, ki manj onesnažujejo okolje, dosti premalo pa tudi predraga so. Nekaj učencev si je ogledalo tudi ljubljansko razstavo čistil, manj nevarnih okolju, a so se vrnili hudo razočarani, češ da jih je mogoče dobiti le prek posrednikov iz tujine.

Rezultati našega dela med naravoslovnimi dnevi nisimo izumiteljski, na koncu piše Andreja Omahen iz 8. B, so pa potrdili, da živimo v svetu, ki ni posejan z rožicami, pač pa z našimi odpadki. Zahvaljuje se ravnatelj g. Gabrijelu in njegovim pomočnici ge. Žitnikovi, ki je njihovo delo ne le podprla, ampak ga tudi z veseljem opazovala. Učenci sedmega razreda bodo nadaljevali drugo leto s podobno nalogo, Andreja pa je prepričana, da je vsak od letošnjih udeležencev odnesel vsaj delček tega, okoli česar so se trudili. Nam pa kliče – mi mladi bomo dobili samo tisto, kar nam boste vi zapustili in tako mi kakor vi tega, kar nam je dala narava, ne bomo odnesli s seboj v grob! Veliko je že ran, vendar upajo, da jih bodo znali pokrpati, saj bodo to dobili nihovi otroci. Od nas je odvisno, ali bodo živeli na čisti zemlji ali na smeteh!

Tako je, Andreja. Naj vaši klici naletijo na čim več odprtih ušes!

MIHAELA ZAJC

Vidina sled v Višnji Gori

Kmalu, leta 1993, bomo praznovali že devetdesetletnico rojstva pesnice Vide Taufer. Bila je velik umetnik, eden izmed klasikov slovenske poezije, njene pesmi so zglede harmonije med izbrušeno formo in vsebino.

Ze zgodaj ji je bila odprta pot v javnost, saj jo je pesnik Božo Vodušek nenadoma prišel povabiti kar v Stično – tam je bila učiteljica v tedanji Ljudski šoli (od leta 1928 do 1944). Povabljen je bila v družbo treh literatov (Trije labodi) in je objavljala že v Sodobnosti, Ljubljanskem Zvonu in še v raznih listih. Tako je leta 1939 objavila svojo prvo in najljubšo zbirko Veje v vetru že kot uveljavljena pesnica. Leta 1941 je o prvem božiču v vojni izdala svojevrstno pesnitev Križev pot, po vojni leta 1950 zbirko pesmi Izbrani listi in leta 1962 še zadnjo zbirko Svetli sadovi. Vmes so našli še njeno pretresljivo ljudsko pesnitev Rožni venec v zapuštni pisatelja Finžgarja, oziroma med korespondenco pisatelja Stanka Cajnkarja. To pri Mohorjevi družbi, kamor je pesnica Rožni venec poslala, ni pa izšlo. Umetnica o tem ni nikdar govorila, morda jo je bolelo in tega svojega dela sploh ni omenjala.

Če danes vprašamo kateregakoli osemletkarja o pesnici Vidi Taufer, mu je neznana. Uboge otroške glave, ki so morale toliko desetletij prenašati množico nevažnih podatkov, naši veliki umetniki pa se niso naselili v njihovi srčni strani. Učiteljica Vida je bila velika ljubiteljica otrok, zelo jo je prizadelo, če se je kakšen odnos malo skrhal.

Vido Tauferjevo sem spoznala leta 1936. Prvič sem jo zagledala v stiški baziliki ob znamenitem Križevem potu Fortunata Berganta. Zunanaj razkošno sonce – ona – pesnica v polmrazu kot duh. V mojem devetnajstem poletju se je razmaknil velik prostor zanjo. Še danes prebiva v njem.

Cesta. Pod farovškim hribom v Višnji Gori. Po sredini še travnata, sveža, takrat so se na obeh straneh še kazale neobgljene sledi koles maloštevilnih vprežnih voz ali kolesljev.

Poletje. Poldne se je prevesilo, selska samotna, brečanje žužkov. Nekdo stopa s ceste proti hiši, to je vendar Vidina ura. Vedno je prihajala ob tem času in poleti. Bila je pač rojena o Vidovih zarjaj, o sv. Vidu. Občutila sem jo kot simbol, kot duha, kar je bilo drugih plasti okrog nje, so bile neobgljene. Obiskovali sva se in spremljali, peš. Vida je bila odlična peškinja. To je bilo recitacij, pesniških pogovorov in posvetovanj, včasih najinih, samotnih (te sva imeli najraje), včasih v večjih ali manjših družbah literatov.

Kje ste, tiha romanja z Vido v Dedni Dol, na Dobravo, v Drago in čez stiške kraje?

Naredimo prostor pesnici Vidi Taufer tudi danes. Svoja najlepša pesniška dela je snovala v pokrajinah današnje naše občine. Kdo bo izdal Vidin Rožni venec – kako lepa bi bila majhna bela knjižica, vsaj za zamejske Slovenice in zdomec se potrudimo! Še kdo bi jo rad nosil s seboj.